

Hoofdstuk 1

Verwondering staat aan het begin van alle wijsheid, heeft ze altijd gedacht. Maar wanneer dit zo is, dan is het vandaag maar droevig gesteld. Zojuist zag ze door de met sponningen gekaderde ruit van haar kleine arbeiderswoning aan de Boven-Havendijk, de vijfjarige Reinier op zijn hurken in het gras zitten. Het is toch eigenlijk al te mal dat ze zich toen niet echt van hem bewust was. Hij zat er wel, maar was omringt door de modderige vlekken van de vuile ruit die veel meer haar aandacht opeiste, dan het schone beeld van haar zoontje. Het vuil drong zich zo aan haar op dat ze zichzelf de opdracht gaf om een emmer te vullen met water uit de haven en er de ruit mee te lappen. Op de houten stap recht voor het huis, haalde ze de emmer aan een touw door het rivierwater waardoor deze zich vulde. Moeizaam liep ze ermee tegen de steile dijk op.

Was haar zoon Reinier toen al weg? Ze weet het niet meer, of toch? Gebiologeerd door de vuile ruit poetste ze de spetters weg die een langrijdend rijtuig tijdens een zomerse plensbui had veroorzaakt. In de weerschijn van de oplichtende schone ruit had ze tijdens het poetsen haar kleine man in de spiegeling daarvan nog duidelijk zien zitten. Het guitige gezichtje met op zijn kleine blonde vlaskop het grijze petje, zijn blauwe dasje en een bruin kieltje. Vanmorgen had ze hem er zijn zwarte broekje en blauwe kousjes bij aangetrokken. Doordat hij zijn houten klompjes aan had, die geen millimeter meegaven op de wreven van zijn nog weke kindervoetjes, zakte hij voor het gemak door zijn knietjes en keek naar iets in het gras. Was het een kikker, of hadden de talloze pluizenbollen van de uitgebloeide paardenbloemen zijn aandacht? Ze weet het niet. Maar toen ze zich omdraaide om het vuile water weg te gooien, was hij er al niet meer. Even was ze verwonderd over het snelle verdwijnen van zijn beeld dat zonet nog werd omlijst door witte wolken aan een blauwe hemel. Met haar hand boven haar ogen keek ze naar het

door de zon beschenen kabbelende water beneden aan de haven achter haar.

Haar verwondering brengt haar dit keer geen wijsheid, maar stelt haar eerder voor een raadsel. Hoe was het mogelijk dat zo'n mooi beeld van innige schoonheid zo snel kon vervagen en oplossen in het niets?

Haar blik dwaalt af naar het water van de rivier De Kil dat soms onheilspellend donker kon zijn. Op dit moment voelt het zo niet, haar blik zet zich vast op het water dat hier en daar prachtig wordt opgelicht door kleine golfjes die elkaar aanstoten, alsof ze elkaar willen wijzen op de plotselinge beroering van het water. Een lichte bries die het riet even uiteen waait en speelt met het zonlicht daartussen. Met haar hand boven haar ogen probeert ze het beeld te herstellen; het lieflijke beeld van een klein jongetje dat zich zichtbaar verwonderde over de hem omringende levendige natuur. Zijn vingertje dat wees naar een libelle die met trillende vleugels landde op de mouw van zijn bruine kielletje. De klep van zijn petje die in de weg zat toen zijn lichtblauwe ogen de libelle wilden volgen in de opgaande lijn naar de zon.

Ze gaat op het witte bankje voor het huis zitten en staart naar de plek waar ze de kleine jongen heeft zien genieten. Toch voelt ze van binnen een ongemakkelijke prikkel en staat opnieuw op om te kijken of ze bewijs vindt dat haar zoontje Reinier daar zojuist nog zat. Ze registreert de plek waar het lange gras iets wijkt en platter is geworden onder zijn klompjes. Er ligt een bosje stelen van zojuist uitgeblazen pluizenbollen van de paardenbloemen. De zaadjes die op een lichte bries van de wind als kleine doorschijnende lantarentjes zich een weg hadden gezocht om te overleven. Waar de kringloop van moeder aarde er samen met de wind altijd voor zorgdraagt dat er de volgende zomer opnieuw prachtige gele zonnnetjes in het gras groeien. Een voedselbron voor bijen, vlinders en andere insecten, want het leven stopt niet. Ook niet voor dit zonnige onkruid, dat bittere melk afgeeft zodra je het plukt. Ongerust kijkt ze om zich heen waar de jongen zo plotseling kan zijn gebleven. Is hij naar

binnengegaan om met de zeilbootjes te spelen die Jacob onlangs voor zijn jongens had gemaakt van wat oude klompjes van Pieter? Misschien verveelde hij zich nu Pieter niet in de buurt was. Ze zijn gezegend met een vijftal kinderen: Pieter, Reinier, Teuna, Jacob en de kleine Dirk die dit jaar op een koude januaridag is geboren. De drie jongsten heeft ze na het eten op bed gelegd voor een middagslaapje, al begint dochter Teuna met haar vier jaar al aardig tegen te strubbelen. Meisjes zijn zo anders. Ze vindt zichzelf al een hele dame, zoveel verstandiger bijna als Reinier, denkt ze met een glimlach. Hij was nog echt een peutertje in niets te vergelijken met zijn pientere zusje. Het duurde wat langer voordat ook zij in slaap was gevallen. Over een maand dan zal ze ook haar over de vloer hebben, vermoedt ze. Het zijn precies die paar uurtjes op een dag waar ze altijd erg naar uitkijkt omdat de rust dan even terugkeert in het kleine huis aan de Boven-Havendijk. Altijd net genoeg tijd om wat kousen te stoppen of een boek te pakken wanneer het zo rustig is. Ook kan ze dan even meer aandacht schenken aan Pieter en Reinier, haar twee oudste mannetjes. Straks zal Pieter weer naar school gaan. Nu hij vrij is, wilde ook Reinier vanmiddag naar buiten en omdat het zo'n heerlijke middag was en de kleintjes sliepen, vond ze het goed.

In de verte komt Jacob aangelopen. Aan zijn hand huppelt Pieter hun oudste met hem mee. Dat Jacob daar nu al zo vroeg in de middag loopt, is een meevaller. Het is nu 2 juli en nog rustig in het vlas, maar nog even en dan is iedereen hier in de buurt van 's-Gravendeel druk bezig met de oogst.

Nog geen maand geleden genoot ze van de prachtige bloei op de eindeloze velden. Tot aan de horizon kleine, fragiele, lichtblauwe bloempjes aan de vlasstengels die een tragisch kort leven kennen, 's morgens opengaan en na een paar uur dood van de stengel vallen. Honderd dagen na het zaaien is het vlas rijp en komt iedereen 'in de benen' om het te oogsten. Geen sinecure want de planten moeten met de hand uit de grond

worden getrokken. Het wordt in bossen bij elkaar gebonden en op het veld gezet om te drogen. Dat gebeurt niet eens allemaal in en rond 's-Gravendeel, want de boeren uit de omgeving pachten overal in Nederland hun gronden om er vlas te telen, zoals in Zeeland, Brabant, maar ook in Noord-Holland. Sommige mannen zijn dan lang van huis.

Jacob niet die blijft liever dicht bij huis, dicht bij haar en zijn gezin. Hij had na zijn dienstitijd werk gezocht in het vlasbedrijf van zijn oom. Ze vormen een gelukkig gezin. Als meisje al droomde ze ervan om een lieve man te trouwen. Toen ze de leeftijd had, was daar ineens de mooie jonge Jacob Koster. En zij, Neeltje Waardenburg hoefde er niet eens over na te denken toen hij haar op een dag vroeg zijn vrouw te worden. Ze zei direct 'Ja!'

Ze is een dromer, altijd geweest. De soms rauwe werkelijkheid zet ze vaak al dromend gemakkelijk om in de prachtigste taferelen die haar volkomen gelukkig maken. Eenmaal verkering droomde ze Jacob tot haar held, zonder de wetten van de logica en het werkelijke leven hierbij in acht te nemen. Niets kon hun liefde in de weg staan, ze droomde met Jacob samen op hun wolk en samen keken ze uit op een mooie toekomst die hen wachtte. Hoe verliefder ze werden, hoe meer Jacob van haar dromen wilde weten en zich afvroeg of hij er een rol in kon vervullen. Beetje bij beetje kreeg hij inzicht in haar mooie gedachte-wereld en hun plannen smolten al snel samen. Niets was voor hen nog onbereikbaar, samen konden ze de wereld aan. Ze ...